

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้แรงงานในการปลูกข้าว รวมถึงต้นทุนและผลผลิตของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยใช้ข้อมูลจากตัวอย่างเกษตรกร 300 ตัวอย่าง สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษา

รูปแบบการใช้แรงงานในการปลูกข้าวของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร ในขั้นตอนของการเตรียมดินของเกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบจ้างเหมาเครื่องจักร เนื่องจากสะดวก รวดเร็วและประหยัดเวลากว่า (ร้อยละ 76.30) ส่วนเกษตรกรที่ใช้แรงงานในครัวเรือนในการเตรียมดินนั้นเป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่การเพาะปลูกน้อยจึงไม่จำเป็นต้องจ้างเหมาเครื่องจักร (ร้อยละ 22.30) จำนวนแรงงานที่ใช้จึงมีเพียง 1 คน เพราะการจ้างเหมาเครื่องจักรหรือการใช้แรงงานในครอบครัวในการเตรียมดินก็จะใช้เพียงคนขับรถไถนาเดินตามหรือรถไถขนาดใหญ่เพียงคนเดียวเท่านั้น (ร้อยละ 73.30) จำนวนวัน เวลาที่ใช้ต่อวัน และค่าใช้จ่ายของเกษตรกรจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกร

การเพาะกล้าเพาะเมล็ด เกษตรกรที่ปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำและโยนกกล้านิยมใช้แรงงานแบบจ้างเหมาเครื่องจักรและแรงงานจ้าง ซึ่งผู้รับเหมาจะทำการเพาะกล้าให้แก่เกษตรกรผู้จ้างทั้งหมด หากจ้างเหมาเครื่องจักรเพื่อทำการดำจะใช้แรงงานในการเพาะกล้าจำนวน 1-3 คน และหากจ้างเหมาเพื่อทำการโยนกกล้าจะใช้แรงงานในการเพาะกล้าจำนวน 10 คน และจำนวนวันที่ใช้ในการเพาะกล้าจะอยู่ที่ประมาณ 7-9 วัน วันละ 7-9 ชั่วโมง ส่วนเกษตรกรที่ใช้วิธีการปลูกข้าวแบบนาหว่านนิยมใช้แรงงานภายในครัวเรือนเนื่องจากขั้นตอนการเพาะเมล็ดนั้นไม่ยุ่งยากมากนักเกษตรกรสามารถเพาะเองได้ (ร้อยละ 96.00) และใช้แรงงานเพียง 1 คน จำนวนวันที่ใช้ในการเพาะเมล็ดจะอยู่ที่ประมาณ 7-9 วัน

วันละ 7-9 ชั่วโมง ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการการเพาะกล้าเพาะเมล็ดนั้น สำหรับการปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำและโยนกล้า จะคิดค่าใช้จ่ายในขั้นตอนของการปลูกทีเดียว ส่วนการปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านเนื่องจากเกษตรกรลงมือเพาะเมล็ดเองจึงไม่เสียค่าใช้จ่าย

การปลูก การหว่าน และการโยนกล้า เกษตรกรที่ปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำจะนิยมใช้แรงงานจ้างเหมาเครื่องจักรในการปักดำข้าว คิดเป็นร้อยละ 49.00 และใช้แรงงานในการปักดำจำนวน 1-5 คน ส่วนแรงงานภายในครัวเรือนและแรงงานแลกเปลี่ยนพบว่ามีจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 24.00 และร้อยละ 26.00 เกษตรกรที่ใช้วิธีปลูกข้าวแบบนาหว่านจะใช้รูปแบบแรงงานภายในครัวเรือน และแรงงานจ้าง ร้อยละ 34.00 และร้อยละ 47.00 และนิยมใช้แรงงานในการหว่าน 1-5 คน ใช้เวลาในการปักดำ การหว่านเมล็ด และการโยนกล้าข้าว 1 วัน วันละ 7-9 ชั่วโมง ค่าใช้จ่ายในการปลูก การหว่าน และการโยนกล้าขึ้นอยู่กับพื้นที่ของเกษตรกร

การให้น้ำของเกษตรกรทั้งหมดจะนิยมใช้แรงงานภายในครัวเรือน จำนวน 1 คน เพื่อดูแลการให้น้ำ เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ไม่ยาก เพียงแค่เฝ้าดูแลเครื่องสูบน้ำและคอยเปิดปิดคันนาเพื่อรักษาระดับน้ำในแปลงนาเท่านั้น ซึ่งโดยทั่วไปเกษตรกรจะทำการให้น้ำข้าวประมาณ 105 วัน ก็จะถึงระยะเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งการดูแลการให้น้ำของเกษตรกรจะทำการสูบน้ำจากคลองชลประทาน สระ หรือคลองเพื่อเข้าแปลงนา และดูแลเครื่องสูบน้ำเป็นระยะ ดังนั้นเวลาที่ใช้ในการดูแลรักษาของเกษตรกรจึงแตกต่างกันออกไป และเนื่องจากเป็นแรงงานภายในครัวเรือนจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก

การพ่น/หว่าน สารเคมีวัชพืช (3 ครั้ง ต่อบรอบการผลิต) การปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำและโยนกล้าจะใช้สารเคมีคุมวัชพืชชนิดเม็ดซึ่งใช้วิธีการหว่าน ส่วนนาหว่านจะใช้วิธีการพ่นสารเคมีแทน ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำและโยนกล้านิยมจ้างแรงงานเพื่อใช้ในหว่านสารเคมีวัชพืชเพราะการหว่าน สารเคมีวัชพืชต้องจับต้องสารเคมีโดยตรง เพื่อป้องกันอันตรายต่อตัวเกษตรกร และสะดวกรวดเร็วกว่าลงมือปฏิบัติเองซึ่งต้องหว่านสารเคมีวัชพืชให้เสร็จตรงตามวันเวลาที่ต้องการ จึงนิยมใช้แรงงานจ้างแทน (ร้อยละ 65.00) ส่วนเกษตรกรที่ใช้แรงงานภายในครัวเรือนหว่านสารเคมีวัชพืชเองนั้น เป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย สามารถทำได้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 35.00) มีการคิดค่าใช้จ่ายเป็นแบบกระสอบ กระสอบละ 100 บาท ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านจะใช้รูปแบบแรงงานเป็นแบบแรงงานภายในครัวเรือนและแรงงานจ้างในระดับที่ใกล้เคียงกัน จำนวนแรงงานที่ใช้ในการพ่นสารเคมีวัชพืชนั้นจะใช้จำนวน 1-3 คน ประกอบด้วยคนถือสาย ลากสาย และคนพ่นสารเคมี ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการพ่นสารเคมีวัชพืชนั้นเท่ากับ 60 บาท ต่อไร่ ต่อแรงงานจ้าง 1 คน จำนวนวันและชั่วโมงที่ใช้

ต่อวันในการหว่าน/พ่นสารเคมีคุมวัชพืชนิยมทำให้เสร็จภายในวันเดียว เพื่อสะดวกต่อการดูแลรักษา
ในขั้นตอนต่อไป

การใส่ปุ๋ย (3 ครั้ง ต่อรอบการผลิต) เกษตรกรนิยมจ้างแรงงานเพื่อใช้ในการหว่านปุ๋ยเพราะการ
หว่านปุ๋ยต้องจับต้องสารเคมีโดยตรง เพื่อป้องกันอันตรายของตัวเกษตรกร และสะดวกรวดเร็วกว่าลง
มือปฏิบัติเองซึ่งต้องหว่านปุ๋ยให้เสร็จตรงตามวันเวลาที่ต้องการ จึงนิยมใช้แรงงานจ้างแทน (ร้อยละ
64.00) ส่วนเกษตรกรที่ใช้แรงงานภายในครัวเรือนหว่านปุ๋ยนั้น เป็นเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อย
สามารถทำได้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 36.00) หากเกษตรกรใช้แรงงานภายในครัวเรือนจะใช้แรงงานเพียง
1-3 คน แต่ถ้าหากเกษตรกรใช้แรงงานจ้างจะทำการจ้างแรงงานตามความเหมาะสมของขนาดพื้นที่
การเพาะปลูก ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการหว่านปุ๋ยจึงต่างกันออกไปตามจำนวนแรงงาน ซึ่งอัตราค่าจ้างที่ใช้
ในการหว่านปุ๋ยนั้นเท่ากับ 40 บาท ต่อไร่ ต่อแรงงานจ้าง 1 คน และนิยมทำให้เสร็จภายในวันเดียวเพื่อ
สะดวกแก่การดูแลรักษาในขั้นตอนต่อไป

การเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรทั้งหมดใช้แรงงานแบบจ้างเหมาเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว
เนื่องจากเกษตรกรไม่มีทุนเพียงพอที่จะซื้อรถเกี่ยวข้าวเป็นของตนเองซึ่งมีราคาสูงมาก จำนวนแรงงานที่
ใช้ในการเก็บเกี่ยวข้าวจะเท่ากับ 1 คนทั้งหมด นั่นคือคนขับรถเกี่ยวข้าว ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว
ผลผลิตจะมีค่ามากเนื่องจากอัตราค่าจ้างแบบจ้างเหมาเครื่องจักรในการเก็บเกี่ยวผลผลิตนั้นเท่ากับ 450
บาทต่อไร่ ค่าใช้จ่ายจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับพื้นที่การเพาะปลูกของเกษตรกร

ต้นทุนคงที่ทั้งหมดเฉลี่ย ตลอดปีของการเพาะปลูก มาจากการซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์
เนื่องจากเกษตรกรประกอบอาชีพการทำนาเป็นอาชีพหลัก จำเป็นต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่
ทันสมัยเพื่อความสะดวกในการเพาะปลูก ส่งผลให้เกษตรกรต้องลงทุนเพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์
ซึ่งพบว่าการปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำ นานหว่าน และโยนกล้า ทั้งสามวิธี มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยใกล้เคียงกัน

ต้นทุนผันแปรทั้งหมดตลอดปีของการเพาะปลูก ประกอบไปด้วย ค่าจ้างแรงงาน ค่าเมล็ดพันธุ์
ค่าปุ๋ย ยา และสารเคมี ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์ รวมไปถึงค่าน้ำมันที่ใช้สำหรับเครื่องจักร
ต่างๆ พบว่า การปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำ และโยนกล้าจะมีต้นทุนผันแปรที่น้อย เนื่องจากการปลูกข้าว
ด้วยวิธีนาดำและโยนกล้า สามารถลดปัญหาวัชพืชนในขั้นตอนของการปลูกได้ดีกว่าการปลูกข้าวด้วย
วิธีนานหว่าน ส่วนค่าใช้จ่ายด้านการซ่อมแซมเครื่องจักรและอุปกรณ์จะผันแปรตามปริมาณเครื่องจักร
และอุปกรณ์ที่เกษตรกรมี หากมีเครื่องจักรและอุปกรณ์มากค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมก็จะมามากขึ้น
ตามไปด้วย

ต้นทุนผันแปร ค่าใช้จ่ายด้านแรงงาน พบว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านจะมีค่าใช้จ่ายด้านแรงงานต่ำสุดเนื่องจากการปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านนั้น ในขั้นตอนของการหว่านเมล็ด สามารถใช้แรงงานภายในครัวเรือน หรือแรงงานจ้างที่มีอัตราค่าจ้างที่ต่ำ คือ ไร่ละ 50 บาท ส่วนนาดำและโยนกกล้าจำเป็นต้องใช้แรงงานจ้างเหมา ซึ่งมีราคาที่สูงกว่ามาก ส่วนขั้นตอนอื่นๆ นั้นพบว่าใกล้เคียงกัน เนื่องจากอัตราค่าจ้างในแต่ละขั้นตอน ในพื้นที่เท่ากัน

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนผันแปรในแต่ละวิธีจะพบว่า การปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านมีต้นทุนทางด้านแรงงานที่ต่ำกว่ามาก แต่การปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่านจะพบกับปัญหาของวัชพืชที่มีปริมาณมาก ส่งผลให้จำเป็นต้องมีการพ่นสารเคมีคุมวัชพืชจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มาก และยังส่งผลถึงปริมาณผลผลิตที่ได้รับน้อยลงตามไปด้วย ส่วนการปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำและโยนกกล้านั้น มีค่าใช้จ่ายทางด้านแรงงานในขั้นตอนของการปลูกที่สูง เนื่องจากการเป็นการจ้างเหมา แต่การปลูกข้าวด้วยวิธีนาดำและโยนกกล้า สามารถลดปัญหาวัชพืช ส่งผลให้เกษตรกรลดต้นทุนในส่วนของการพ่นสารเคมีลง อีกทั้งยังได้ผลผลิตที่มากกว่าการปลูกข้าวด้วยวิธีนาหว่าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนของเกษตรกร และมีประสบการณ์ในการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกร ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร เนื่องจากหากเกษตรกรมีสมาชิกมาก ช่องทางในการรับรู้ข่าวสารด้านการเพาะปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้เกษตรกรเกิดความสนใจในการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้ามากขึ้น ส่วนประสบการณ์ในการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกร หากเกษตรกรมีประสบการณ์ด้านการเพาะปลูกมากเท่าไร เกษตรกรจะทราบว่าควรเลือกปลูกข้าวด้วยวิธีใดที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่ตนเองมี หรือเหมาะสมกับสภาพดินภายในพื้นที่ของตน หรือเหมาะสมกับฤดูกาล ดังนั้น ประสบการณ์ด้านการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกรจึงมีผลต่อการตัดสินใจเลือกปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร

ปัจจัยระดับความสามารถในการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกร ความต้องการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพื่อเข้ามาให้ความรู้ด้านการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า หากเกษตรกรได้รับความรู้ด้านการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะทำให้เกษตรกรทราบถึงข้อดีของการปลูกข้าวด้วยวิธีการ

โยนกกล้ามากขึ้น ส่งผลทำให้เกษตรกรหันมาทำการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้ามากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นความต้องการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพื่อเข้ามาให้ความรู้ด้านการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าจึงมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร

ปัจจัยทางการเงินของเกษตรกร เกษตรกรจะคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับจากการเพาะปลูกข้าวด้วยวิธีต่างๆ และเมื่อทราบถึงผลตอบแทนที่สูงสุดได้จากการปลูกข้าวด้วยวิธีใดแล้ว เกษตรกรจะทำการปลูกข้าวด้วยวิธีนั้นต่อไป ดังนั้นรายได้จากการปลูกข้าวของเกษตรกรในปีก่อนจึงมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร ส่วนรายได้จากการเกษตรอื่นๆ นั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร เนื่องจากการทำการเกษตรอื่นๆ เมื่อได้ผลตอบแทนออกมาเกษตรกรก็ต้องนำเงินในส่วนนั้นไปลงทุนเพื่อทำการเกษตรอื่นๆ ในรอบการผลิตถัดไป ในส่วนของรายได้อื่นของเกษตรกรนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรเนื่องจาก มีเกษตรกรน้อยรายที่จะประกอบอาชีพเสริมทางด้านอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม จึงทำให้รายได้ในส่วนนี้มีน้อยมาก และไม่ส่งผลต่อต้นทุนการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกร

รายจ่ายครัวเรือนของเกษตรกรมีผลต่อการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรเนื่องจาก หากเกษตรกรมีรายจ่ายที่สูง จะส่งผลทำให้เกษตรกรมีเงินทุนที่ใช้สำหรับการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าไม่เพียงพอ ซึ่งต้องใช้ต้นทุนที่สูงในระยะแรก เพราะเป็นขั้นตอนที่ใช้แรงงานจ้างเหมาทั้งหมดทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูง

ยอดหนี้สินและยอดเงินออมของเกษตรกร ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกวิธีการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร เนื่องจาก เกษตรกรตัวอย่างประกอบอาชีพการปลูกข้าวเป็นหลัก ไม่ว่าจะมียอดหนี้สินหรือเงินออมมากน้อยเพียงใด หากมีเงินทุนที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เพียงพอ หรือมีเงินออมไม่มากพอที่จะใช้ทำการเพาะปลูกในรอบการผลิตถัดไป ก็จะทำการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อที่จะสามารถนำมาเป็นทุนสำหรับการปลูกข้าวในรอบการผลิตถัดไปได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเรื่องการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้วิจัยเอง จึงทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสออกไปสังเกตการณ์อย่างใกล้ชิด

รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยมีประสบการณ์โดยตรงจากเกษตรกร จึงขอเสนอแนะเป็นประเด็นต่างๆ ไว้ดังนี้

6.2.1 ผลการวิจัยพบว่าลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัว โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ ลำบาก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรมีการฝึกอบรมเกษตรกรโดยอาศัยความรู้ความสามารถ และความชำนาญถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า เพื่อให้เกษตรกรทราบถึงผลดี ของการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าและนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น

6.2.2 เกษตรกรบางครัวเรือนให้ความสนใจต่อการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยน แต่เนื่องจากการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้านั้น ต้องใช้เงินทุนที่สูงในระยะแรก เกษตรกรบางครัวเรือนยังขาดเงินทุนที่จำเป็นในการเพาะปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า ดังนั้นควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเงินทุน เพื่อที่จะเข้ามาช่วยเหลือในด้านสินเชื่อแก่เกษตรกร เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรที่สนใจสามารถปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้ากันได้มากขึ้น

6.2.3 แม้ว่าเกษตรกรที่ผ่านการทำนาด้วยวิธีการโยนกกล้ามาแล้ว บางรายเคยทำมาแล้วถึง 5-6 ครั้ง แต่หากสังเกตดูจากวิธีการเพาะปลูกที่ใช้แรงงานจ้าง (ไม่ได้ลงมือปฏิบัติเอง) เกษตรกรจะไม่สามารถถ่ายทอดความรู้หรือแนะนำให้กับเกษตรกรรายอื่นที่มีความสนใจหรือต้องการที่จะปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากจะพิจารณาว่าเกษตรกรมีการยอมรับการปลูกข้าวแบบโยนกกล้าแต่ในรายละเอียดของกระบวนการปฏิบัติยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะก็จะเกิดประสิทธิภาพต่ำในการผลิตด้วย แม้ว่าเกษตรกรจะยอมรับแล้วก็ตาม

6.2.4 เกษตรกรมีรายได้และผลตอบแทนจากการเพาะปลูกข้าวน้อย เนื่องจากเกษตรกรนิยมซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นของตนเอง ทำให้มีต้นทุนคงที่ที่สูง แต่ถ้าหากว่าเกษตรกรหันมาใช้การจ้างเหมาเครื่องจักรในการเพาะปลูกบางขั้นตอนแทน จะทำให้ต้นทุนคงที่ของเกษตรกรลดลง ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาจ้างเหมาเครื่องจักรแทนการซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการเพาะปลูกเป็นของตนเองมากขึ้น

6.3 ข้อจำกัดในการศึกษาและแนวทางในการศึกษาต่อไป

6.3.1 หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับของเกษตรกร ควรวางแผนทางการวิเคราะห์ในเรื่องของการยอมรับในกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า เพื่อที่จะทำให้ทราบว่าขั้นตอนหรือกรรมวิธีใดที่ทำให้เกษตรกรยอมรับ และมากหรือน้อยเพียงใด เพื่อที่จะสามารถวางแผนพัฒนาได้อย่างถูกต้องต่อไป

6.3.2 การวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกร ในปัจจุบัน นับเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับสังคมไทย เพราะสังคมเรากำลังอยู่ในขั้นพัฒนา เกษตรกรล้วนแต่พยายามนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มีประสิทธิภาพ การปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้า นับเป็นวิธีการใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี แต่เหตุใดเกษตรกรบางกลุ่มจึงยังไม่หันมาใส่ใจเรื่องการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าอย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้นนอกจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกข้าวด้วยวิธีโยนกกล้าของเกษตรกรแล้วนั้น ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปลูกข้าวด้วยวิธีการโยนกกล้าของเกษตรกรด้วย เช่น วิธีการส่งเสริมหรือเผยแพร่เทคโนโลยี ปัจจัยทางด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรของนักส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved